

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 10318/2559

นายกิตติ เลิศจิรกุลโจทก์ นางวันเพ็ญ มณีรัตน์โจทน์ ในฐานะผู้จัดการมรดกของ นายอุทัย มณีรัตน์โจทน์ จำเลย
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1754, ป.พ.พ. มาตรา 1061, ป.พ.พ. มาตรา 1062

ย่อ / หลักกฎหมาย

โจทก์ฟ้องขอให้แต่งตั้งผู้ชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนระหว่างโจทก์กับ อ. มิได้ฟ้อง
เรียกทรัพย์มรดกในฐานะทายาทโดยธรรมหรือฟ้องเรียกตามข้อกำหนดพินัยกรรมในฐานะ
ผู้รับพินัยกรรม แม้จะมีคำขอให้จำเลยนำเงินจากกองมรดกของ อ. มาชำระให้แก่โจทก์ด้วย ก็เป็น
เพียงการเรียกส่วนแบ่งคืนทุนและผลกำไรที่คำนวณได้จากการชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนสามัญไม่
จดทะเบียนระหว่างโจทก์กับ อ. ซึ่งอยู่ในกองมรดกของ อ. เท่านั้น หาใช่คดีมรดกหรือคดีที่เจ้าหนี้
ขอบังคับตามสิทธิเรียกร้องอันมีต่อเจ้ามรดก จำเลยจะยกอายุความตาม ป.พ.พ. มาตรา 1754 ขึ้น
ต่อสู้โจทก์ไม่ได้ แม้จะฟังว่าโจทก์ฟ้องคดีนี้เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่เมื่อได้รู้ถึงความตายของ อ.
แล้ว ฟ้องโจทก์ก็ไม่ขาดอายุความ

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องขอให้มีคำสั่งแต่งตั้งโจทก์ หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หรือเจ้าพนักงานบังคับคดี หรือ
เจ้าพนักงานศาล หรือบุคคลใดที่เห็นสมควรเป็นผู้ชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน
ระหว่างโจทก์กับนายอุทัย และบังคับจำเลยนำเงินจากกองมรดกของนายอุทัยมาชำระให้แก่โจทก์
23,618,891 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระ
เสร็จแก่โจทก์ และให้จำเลยแบ่งที่ดินตามโฉนดที่ดินเลขที่ 67876 ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านบึง
จังหวัดชลบุรี เนื้อที่ 8 ไร่ 1 งาน 23 ตารางวา ให้แก่โจทก์ และจดทะเบียนโอนสิทธิครอบครองที่ดิน
ตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ก.) เลขที่ 1443 ตำบลบึง อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี
คืนแก่โจทก์ หากไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลย จำเลยให้การ
ขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษาให้แต่งตั้งผู้ชำระบัญชีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
มาตรา 1061โดยให้ผู้เป็นห้างหุ้นส่วนหรือผู้จัดการมรดกหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนทั้งสองรายแต่ง
ตั้งขึ้น (ที่ถูก ให้ผู้เป็นหุ้นส่วนและผู้จัดการมรดกของหุ้นส่วนร่วมกันแต่งตั้งขึ้น) ภายใน 2 เดือน พ้น
กำหนดนี้แล้วไม่ได้แต่งตั้งหรือแต่งตั้งขึ้นไม่ได้ก็ให้แต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีเป็นผู้ชำระบัญชี
ให้จำเลยจดทะเบียนโอนสิทธิครอบครองที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ก.)
เลขที่ 1443 ตำบลบึง อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี เนื้อที่ 3 ไร่ 1 งาน 60 ตารางวา แก่โจทก์ หาก
จำเลยไม่ไปจดทะเบียนโอนสิทธิครอบครองให้ถือเอาคำพิพากษาแสดงเจตนาแทนจำเลย (ที่ถูก ให้
ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลย) กับให้จำเลยใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์
โดยกำหนดค่าทนายความ 30,000 บาท ค่าขออื่นนอกจากนี้ให้ยก โจทก์และจำเลยอุทธรณ์
ศาลอุทธรณ์ภาค 2 พิพากษาแก้เป็นว่า ระยะเวลาภายใน 2 เดือน ตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นให้
นับตั้งแต่คดีนี้ถึงที่สุด ให้ยกคำขอให้จำเลยจดทะเบียนโอนสิทธิครอบครองที่ดินตาม
หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ก.) เลขที่ 1443 ตำบลบ้านบึง (ที่ถูก ตำบลบึง) อำเภอบ้าน
บึง (ที่ถูก อำเภอสรีราชา) จังหวัดชลบุรี คืนแก่โจทก์ นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษา
ศาลชั้นต้น ในส่วนอุทธรณ์ของโจทก์นั้นจำเลยไม่แก้อุทธรณ์ จึงไม่กำหนดค่าทนายความขึ้น

อุทธรณ์ให้ ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ โจทก์และจำเลยฎีกา ศาลฎีกาแผนกคดี พาณิश्य์และเศรษฐกิจวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่า ระหว่างวันที่ 20 มิถุนายน 2537 ถึงวันที่ 6 พฤษภาคม 2540 โจทก์และภริยาของโจทก์ร่วมกันซื้อที่ดินตามโฉนดที่ดินเลขที่ 9276, 15462, 15463, 15464, 55236, 67876 และ 70957 ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี รวมเนื้อที่ติดต่อกัน 99 ไร่ 3 งาน 31 ตารางวา โจทก์นำที่ดินตามโฉนดที่ดินเลขที่ 55236, 67876 และ 70957 จำนองไว้แก่ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) เลขที่ 15463 และ 15464 จำนองไว้แก่ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) และเลขที่ 9276 จำนองไว้แก่ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2541 โจทก์โอนกรรมสิทธิ์ที่ดินตามโฉนดที่ดินเลขที่ 55236, 67876 และ 70957 ให้แก่นายอุทัย วันที่ 21 กันยายน 2542 โจทก์โอนกรรมสิทธิ์ที่ดินตามโฉนดที่ดินเลขที่ 15463 และ 15464 และโอนสิทธิครอบครองที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ก.) เลขที่ 1443 ตำบลบึง อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ให้แก่นายอุทัย วันที่ 18 พฤษภาคม 2543 โจทก์โอนกรรมสิทธิ์ที่ดินตามโฉนดที่ดินเลขที่ 9276 ให้แก่นายอุทัย นางสาวนพวรรณ นายบุญมา นายนฤพนธ์ นายบุญชู นายกาญจน์ นายเดชา และจำเลย นายอุทัยถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2551 จำเลยเป็นผู้จัดการมรดกของนายอุทัยตามคำสั่งศาล ปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยมี ว่า โจทก์และนายอุทัย เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนหรือไม่ เห็นว่า ในปัญหานี้ โจทก์มีตัวโจทก์เบิกความเป็นพยานว่า ในปี 2540 โจทก์เสนอขายที่ดิน เนื้อที่ 84 ไร่ 3 งาน 31 ตารางวา ให้แก่นายอุทัยในราคาไร่ละ 600,000 บาท ซึ่งต่ำกว่าราคาท้องตลาด แต่นายอุทัยมีเงิน ไม่เพียงพอ โจทก์และนายอุทัยจึงตกลงเข้าเป็นหุ้นส่วนกันอันมีลักษณะเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญไม่ จดทะเบียนเพื่อจัดสรรที่ดินและสิ่งปลูกสร้างนำออกขาย โดยโจทก์นำที่ดินดังกล่าวและแรงงานมา ลงเป็นหุ้น ส่วนนายอุทัยรับโอนที่ดินดังกล่าวจากโจทก์แล้วเป็นผู้รับภาระหนี้สินต่อสถาบันการเงิน แทนโจทก์ ทั้งสองฝ่ายตกลงแบ่งผลกำไรกันฝ่ายละครึ่ง โจทก์ยังมีนางสาวอัจฉรา ซึ่งเป็นผู้ดูแล โครงการในคดีนี้ระหว่างปี 2542 ถึงปี 2553 มาเบิกความว่า โครงการในคดีนี้เป็นการลงทุนร่วมกัน ระหว่างโจทก์และนายอุทัย นอกจากนี้โจทก์มีนายนฤพนธ์ นายบุญชู นายเดชา และนายบุญมา ซึ่ง เป็นญาติพี่น้องของนายอุทัย มาเบิกความสนับสนุนว่า โจทก์เป็นหุ้นส่วนกับนายอุทัยจริง ตาม คำเบิกความของพยานโจทก์ดังกล่าวก็ปรากฏว่าล้วนเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับโครงการในคดีนี้ มาตั้งแต่ช่วงเริ่มแรกจึงหาใช่พยานบอกเล่าดังที่จำเลยอ้างในฎีกา เมื่อรับฟังประกอบคำเบิกความ ของโจทก์แล้วน่าเชื่อว่าโจทก์เข้าเป็นหุ้นส่วนกับนายอุทัยจริงโดยโจทก์นำที่ดินและแรงงานมาลง เป็นหุ้น ส่วนที่จำเลยอ้างว่า พยานโจทก์ทั้งสี่ปากซึ่งเป็นญาติพี่น้องของนายอุทัยมีสาเหตุโกรธเคือง กับจำเลยเนื่องจากไม่พอใจส่วนแบ่งที่จะได้รับจากห้างหุ้นส่วนจำกัด มณีรัตน์โรจน์ ภายหลังที่นาย อุทัยถึงแก่กรรมนั้น แม้พลตำรวจตรีจางค์ จะเบิกความเป็นพยานจำเลยว่า หลังจากนายอุทัย ถึงแก่กรรมได้รับการร้องขอจากพยานโจทก์ทั้งสี่ปากนี้ซึ่งมีความสนิทสนมกันให้ช่วยเจรจากับ จำเลยเกี่ยวกับส่วนแบ่งที่จะได้รับจากห้างหุ้นส่วนจำกัด มณีรัตน์โรจน์ เมื่อตกลงกันไม่ได้จึง เป็นเหตุให้พยานโจทก์ทั้งสี่ปากนี้ไม่พอใจก็ตาม แต่คำเบิกความของพยานจำเลยดังกล่าวก็ไม่ชี้ชัด ว่าเหตุดังกล่าวจะเป็นสาเหตุโกรธเคืองจนถึงขนาดที่พยานโจทก์ทั้งสี่ปากนี้จะต้องมาเบิก ความช่วยเหลือโจทก์เพื่อให้เป็นผลร้ายแก่จำเลย พยานโจทก์ทั้งสี่ปากนี้เป็นญาติพี่น้องของนาย อุทัยซึ่งเป็นสามีของจำเลยและยังเบิกความว่าไม่มีสาเหตุโกรธเคืองกับจำเลย น่าเชื่อว่าเบิกความ ไปตามความจริง ส่วนที่จำเลยและนางสาวนภัสวรรณ บุตรของจำเลย เบิกความเป็นพยานจำเลยว่า โจทก์และนายอุทัยมิใช่หุ้นส่วนกันนั้น บุคคลทั้งสองมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการในคดีนี้มา

ตั้งแต่แรก คำเบิกความของพยานจำเลยทั้งสองปากนี้ย่อมไม่มีน้ำหนักให้รับฟัง ส่วนกรณีที่มีการนำที่ดินดังกล่าวไปจำนองในวงเงินซึ่งต่ำกว่าราคาที่ระบุไว้ในเอกสารการซื้อขายที่ดินหรือไม่ ข้อตกลงเป็นหนังสือระหว่างโจทก์และนายอุทัยนั้นก็ได้เป็นข้อพิพาทตามที่จำเลยอ้างในฎีกา แต่อย่างไรก็ตาม พยานหลักฐานของโจทก์จึงมีน้ำหนักน้อยกว่าพยานหลักฐานของจำเลย ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า โจทก์และนายอุทัยเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 2 วินิจฉัยมานั้นชอบแล้ว ฎีกาของจำเลยข้อนี้ฟังไม่ขึ้น ปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยประการต่อมาว่ามี ฟ้องโจทก์ขาดอายุความหรือไม่ เห็นว่า โจทก์ฟ้องขอให้แต่งตั้งผู้ชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนระหว่างโจทก์กับนายอุทัย มิได้ฟ้องเรียกทรัพย์สินมรดกในฐานะทายาทโดยธรรมหรือฟ้องเรียกตามข้อกำหนดพินัยกรรมในฐานะผู้รับพินัยกรรม แม้จะมีคำขอให้จำเลยนำเงินจากกองมรดกของนายอุทัยมาชำระให้แก่โจทก์ด้วยก็เป็นเพียงการเรียกส่วนแบ่งคืนทุนและผลกำไรที่คิดคำนวณได้จากการชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนระหว่างโจทก์กับนายอุทัยซึ่งอยู่ในกองมรดกของนายอุทัยเท่านั้น หากใช้เป็นคดีมรดกหรือคดีที่เจ้าหนี้ขอบังคับตามสิทธิเรียกร้องอันมีต่อเจ้ามรดกตามที่จำเลยฎีกา จำเลยจะยกอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1754 ขึ้นต่อสู้โจทก์ไม่ได้ แม้จะฟังว่าโจทก์ฟ้องคดีนี้เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่เมื่อได้รู้ถึง ความตายของนายอุทัยแล้ว ฟ้องโจทก์ก็ไม่ขาดอายุความ ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 2 วินิจฉัยมานั้น ชอบแล้ว ฎีกาของจำเลยข้อนี้ฟังไม่ขึ้น ส่วนที่จำเลยฎีกาขอให้วินิจฉัยว่าที่ดินของโครงการในคดีนี้มีราคาไร่ละเท่าใด สัดส่วนในการลงทุนของแต่ละฝ่ายและค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างโครงการเป็นจำนวนเท่าใดนั้น ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยเพราะไม่ทำให้ผลของคดีเปลี่ยนแปลง ปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์มีว่า กรณีจำต้องมีการชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนระหว่างโจทก์กับนายอุทัย เห็นว่า นอกจากจำเลยจะให้การต่อสู้ว่าโจทก์และนายอุทัยไม่ได้เป็นหุ้นส่วนกันแล้ว จำเลยยังให้การด้วยว่า หากแม้โจทก์และนายอุทัยเข้าเป็นหุ้นส่วนกันในห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนแล้ว วิธีการชำระบัญชีและการแบ่งทรัพย์สินก็ไม่ใช่ว่าเช่นที่โจทก์กล่าวอ้างเพราะหากจะต้องเลิกห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนแล้วก็ต้องดำเนินการชำระบัญชีโดยแต่งตั้งผู้ชำระบัญชีก่อน เช่นนี้ถือได้ว่าจำเลยให้การโต้แย้งในส่วนที่โจทก์อ้างว่าหากมีการชำระบัญชีตามลำดับแล้วจำเลยจะต้องชำระเงิน 23,618,891 บาท และแบ่งที่ดิน เนื้อที่ 8 ไร่ 1 งาน 23 ตารางวา ให้แก่โจทก์ ซึ่งข้อต่อสู้เกี่ยวกับผลของการชำระบัญชีนี้สามารถแยกออกจากส่วนที่ให้การต่อสู้ว่า โจทก์และนายอุทัยไม่ได้เป็นหุ้นส่วนกันได้ หากได้เป็นคำให้การที่ไม่แย้งขัดแต่อย่างใด ถือไม่ได้ว่าจำเลยยอมรับข้อเท็จจริงในส่วนนี้ตามที่โจทก์บรรยายฟ้อง แม้ในการเลิกห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนซึ่งไม่ปรากฏว่ามีการตกลงให้จัดการทรัพย์สินโดยวิธีอื่นในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันนั้น ศาลจะมีอำนาจพิพากษาให้มีการแบ่งคืนทุนและผลกำไรตามที่พิจารณาได้ความไปเสียทีเดียวโดยไม่ต้องให้มีการชำระบัญชีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1061 ก่อนก็ตาม แต่การที่ศาลจะพิพากษาเช่นนั้นก็ต้องได้ความแน่ชัดเสียก่อนว่าการดำเนินการชำระบัญชีของห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนจะไม่เป็นประโยชน์แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ตามที่คู่ความทั้งสองฝ่ายไม่ได้แย้งกันว่า ธุรกิจจัดสรรที่ดินและสิ่งปลูกสร้างในคดีนี้เริ่มต้นในช่วงที่เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจเมื่อปี 2540 และดำเนินเรื่อยมาจนกระทั่งนายอุทัยถึงแก่กรรมในปี 2551 แบ่งออกเป็น 4 โครงการ ประกอบไปด้วยที่ดินหลายแปลงซึ่งบางส่วนมีการแบ่งแยกให้บุคคลอื่นไปแล้ว ในระหว่างนั้นมีภาระหนี้สินต่อสถาบันการเงินหลายแห่งเข้ามาเกี่ยวข้องและเคยมีการรับชำระเงินจากลูกค้าของโครงการมาแล้ว ดังนั้น การชำระบัญชีของ

ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนระหว่างโจทก์กับนายอุทัยยอมจะทำให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องและยุติเกี่ยวกับทรัพย์สิน หนี้สิน รายได้และค่าใช้จ่ายของโครงการซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการแบ่งคืนทุนทรัพย์และผลกำไรหรือเฉลี่ยขาดทุนระหว่างโจทก์และกองมรดกของนายอุทัยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1062 และมาตรา 1063 ทั้งคำฟ้องและคำให้การยังสอดคล้องกันว่าจะต้องดำเนินการชำระบัญชีโดยแต่งตั้งผู้ชำระบัญชีก่อน กรณีจึงจำเป็นต้องมีการชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนระหว่างโจทก์กับนายอุทัย ที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษาให้แต่งตั้งผู้ชำระบัญชีมานั้นชอบแล้ว ฎีกาของโจทก์ข้อนี้ฟังไม่ขึ้น ปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ประการต่อมาว่ามีว่า โจทก์มีอำนาจฟ้องเรียกที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ก.) เลขที่ 1443 คั้นจากจำเลยหรือไม่ เห็นว่า เมื่อโจทก์ไม่ใช่เจ้าของที่ดินดังกล่าวที่แท้จริง โจทก์ก็ไม่มีอำนาจฟ้องเรียกที่ดินดังกล่าวคั้นจากจำเลย ส่วนนางสาวศิริวรรณจะมีอำนาจฟ้องเรียกที่ดินดังกล่าวคั้นจากจำเลยหรือไม่ก็ต้องไปว่ากล่าวเป็นอีกเรื่องหนึ่งต่างหาก โจทก์จะอ้างในคดีนี้ว่า จำเลยต้องโอนที่ดินดังกล่าวให้โจทก์เพื่อคั้นให้แก่นางสาวศิริวรรณไม่ได้ ส่วนที่โจทก์ฎีกาว่านายอุทัยตกลงจะโอนที่ดินดังกล่าวคั้นให้เมื่อห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนระหว่างโจทก์กับนายอุทัยเล็กน้อยนั้นไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยเพราะไม่ทำให้ผลของคดีเปลี่ยนแปลง ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 2 พิจารณาคำขอในส่วนนี้นั้นชอบแล้ว ฎีกาของโจทก์ข้อนี้ฟังไม่ขึ้น อนึ่ง ฎีกาของจำเลยเป็นการโต้แย้งคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 2 เพื่อให้ผลของคดีนี้ไม่ต้องมีการแต่งตั้งผู้ชำระบัญชีเท่านั้น จึงเป็นคำขอให้ปลดปล่อยทุกข้ออันไม่อาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ ต้องเสียค่าขึ้นศาลชั้นฎีกา 200 บาท ตามตาราง 1 (2) (ก) ท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง แต่จำเลยเสียค่าขึ้นศาลมา 200,000 บาท เห็นควรคืนค่าขึ้นศาลชั้นฎีกาส่วนที่เสียเกินมาให้แก่จำเลย พิพากษายืน คั้นค่าขึ้นศาลชั้นฎีกาส่วนที่เสียเกินมาให้แก่จำเลย ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นฎีกานอกจากที่สั่งคืนให้เป็นพับ

องค์คณะ

วัชรินทร์ สุขเกื้อ · เกษม เกษมปัญญา · ประสิทธิ์ สนามชวด

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/10318/2559>